

Advokatfirmaet Nidaros DA

MNA

Oppdal kommune

Pr.mail: post@oppdal.kommune.no og post@plankontoret.net

Deres ref.

Vår ref.

Dato: 23.04.22

«PLANPROGRAM - OMRÅDEREGULERINGSPLAN SKILØYPER I GJEVILVASSDALEN - HØRINGSUTTALELSE»

Det vises til utsendt planprogram fra plankontoret datert 04.03.2022 og med høringsfrist 18.05.2022.

På vegne av følgende grunneiere/rettighetshavere og andre interessenter i Gjevilvassdalen:

Snorre Haugland
Peder Haugset
Haldor Toftaker
Audun Vognild
Ola K. Gorseth
Geir Steinsheim
Inge Ketil Hokseng
Elin Hammern Vognild
Arnstein J. Dørum
Anette og Hans Edvard Thyve
Jan Otto Hoel
Gerd Storli
Jan Morten Simonsen
Jan Gunnar Havdal og Eli Marit Munkvold
Arne Rolvsjord
Bent Inge Hoel
Irene Ausdad
Ingebrigt Skarsem
Bjørn Engelsjord
Toril Fløystad Dørum
Merete Tollin
Stein Roar Nyvold
Stian Dørum
Merete Vognild
Nils Petter Hårstad
Ivar Bøe Morken
Per Henrik Vognild
Kari Toftaker
Geir Jacobsen

ADVOKATER:

Ivar Chr. Andersskog (H)
Bjørn Morten Brauti
Hasse Benberg (MBA)
Sigve Seime Stokka
Torgeir Haslestad
Robin Brauti
Snorre Kristiansen

Andreas B Thorgaard

Steffen Solberg flm.
Miriam Crane flm.

(H) – møterett for høyesterett

Admitted to the Supreme Court

I SAMARBEID MED:

Tyskland:
ANWALTSKANZLEI BUNZEL
Vaihinger Markt 4
70563 Stuttgart (Vaihingen)

Spania:
ADDICO ABOGADOS
Plza. San Antonio n° 28, 1°
07002 Palma de Mallorca

Tore Vognild

vil vi knytte noen kommentarer til planprogrammet og prosessen.

1. Skiløype på vei-alternativet

1.1 Rettslige avgjørelse

Det har gjennom 10 år vært en rekke rettslige avgjørelser knyttet til spørsmålet om skiløype på vei, og hvor man har to sentrale og prinsipielle avgjørelser.

Den første er saken om Jordskifterettens bruksordensregler fra 2014 og den andre prinsipielle saken er Høyesteretts avgjørelse i 2018, Rt.2018 s 1004.

Jeg vil knytte noen korte kommentarer til disse avgjørelser og dets betydning.

1.1.1 Jordskiftesaken 2014:

Jordskifteretten slo fast at rettighetshaverne hadde en veirett som omfattet helårsbruk.

Jordskifteretten fastsatte bruksordensregler knyttet til brøyting av de veier Gjevilvassveien SA ikke brøytet.

Disse to rettsavklaringer er helt sentrale i all videre vurderinger knyttet til skiløyper på veilagets veisystemer.

Jordskifterettens avgjørelse har vært forsøkt angrepet på mange forskjellige måter i ettertid. Det første angrepet kom ved at veilaget anså avgjørelsen som en «nullitet». Dette ble klart avvist av Frostating lagmannsrett ved sin dom av 22.sep.2017, og var heller ikke noe tema i Høyesteretts senere rettsavgjørelse.

Det har i ettertid vært fremmet påstander, dels fra enkeltpersoner og dels fra enkelte politikere om at «*Jordskifterettens avgjørelse er en svak dom*». Slike uttalelser er vel ment for å prøve å minimalisere betydningen av jordskifterettens avgjørelse. Slike påstander har dessverre ingen grobunn i virkeligheten. Både Lagmannsrett og Høyesterett har konkludert med at Jordskifterettens kompetanse til å gjennomføre disse bruksordensreglene var tilstede, og ingen rettsavgjørelser har påpekt eller kommentert at jordskifterettens avgjørelse var «svak». Snarere tvert imot. Jordskifterettens avgjørelse og Høyesteretts avgjørelse i Gjevilvassdalen er i stede blitt en del av pensum i UiO og NMBU, og det er intet i det juridiske miljø som antyder at jordskifterettens avgjørelse skulle være «svak».

1.1.2 Høyesteretts avgjørelse 2018:

Spørsmålet om skiløype eller brøytet vei var oppe til en prinsipiell avgjørelse i 2018. Selv om hovedtemaet var spørsmålet om gyldigheten av et årsmøtevedtak i samvirkeforetaket, ble flere prinsipielle problemstillinger oppe i saken som Obiter dictum (dvs når Høyesterett i sin avgjørelse foretar rettsavklaring og rettsutvikling utover sakens reelle problemstilling).

I Gjevilvassaken gjennomgås en omfattende vurdering av veirettens innhold, herunder utviklingen av innholdet i relasjon til Sameielovens begrep «tida og tilhøve» og hvordan disse rettigheter vurderes opp mot etablering av skiløype. Konklusjonen er fastsatt i avsnitt 45 som lyder:

«Det er på det rene at kjøring med bil og traktor om vinteren i praksis er utelukket det meste av tiden når det er nedlagt et forbud mot brøyting, selv om det skulle være åpnet for dispensasjoner. Jeg viser til det som er sagt om seter- og skogeiernes behov for å utøve næringsvirksomhet vinterstid og forutsetningen om vinterkjøring som ligger til grunn for Driva-skjønnet. Når bruken reduseres fra en rett til helårsvei til bilkjøring hovedsakelig i sommerhalvåret, må dette sies å representere et forholdsvis stort inngrep i medlemmenes veirett.» (min understrekning)

Høyesteretts rettsavklaring og forståelse av rettsutviklingen vil her ha stor konsekvens utover denne konkrete sak, og vil derfor også ha svært stor betydning ved kommunens gjennomføring av planprogrammet og områdereguleringsplanen.

1.1.3 Konsekvenser:

Konsekvensene av disse to rettsavgjørelser legger betydelig bånd for kommunen, både i relasjon til konsekvensutredningene og gjennomføring av en områdereguleringsplan.

Rettighetsavklaringene relatert til helårsvei/skiløype, og hvordan en skiløype kan gripe inn i eksisterende rettsforhold, vil også være en problemstilling knyttet til EMK (Den Europeiske Menneskerettighetserklæring) Tilleggsartikkel 1-1 (Staters muligheter til å foreta inngrep overfor enkeltindividers rettigheter)

Høyesteretts rettsavklaring i avsnitt 45 er av en slik art at fortrenghet av helårsvei til fordel for skiløype kan være et brudd på menneskerettighetserklæringen tillegg 1-1.

1.2 Plan-og bygningslovens Kap 4

Plan-og Bygningslovens kap 4 har regler knyttet til både planprogram og konsekvensutredninger.

Selv om forskriften er endret i forhold til tidligere Områdereguleringsplan, vil innholdet være tilsvarende. Såfremt kommunen opprettholder sitt ønske om å innlemme skiløype på

veialternativet, så vil dette kreve en omfattende konsekvensutredning, hvor alle forhold må ivaretas. Jeg vil her kort nevne sentrale momenter som må utredes ved et vei-alternativ:

- Konsekvensene knyttet til utleie av setrer
- Konsekvensene knyttet til fremtidig skogbruk
- Konsekvensene knyttet til brann og redning
- Konsekvensene knyttet til «grønn omstilling», herunder el-biler og dets lademuligheter

1.3 Konsekvenser ved manglende konsekvensvurdering

En vil her kort peke på veilederen av feb.2020 som uttaler følgende i Kapittel:

7.13.3 Saksbehandlingsfeil og ugyldighet

Mangler ved konsekvensutredninger kan, i tillegg til å være saksbehandlingsfeil som gir grunnlag for klage og innsigelse, være så alvorlige at saksbehandlingsfeilen kan føre til at planvedtaket må anses ugyldig.

Det vises her til Frostating Lagmannsrett sin avgjørelse i sak 19-187397SKJ-FROS hvor tidligere områdereguleringsplan ble opphevet pga mangler og feil ved kommunens konsekvensanalyse. Selv om konsekvensforskriften er endret, vil dets innhold og krav være tilsvarende som ved forrige sak.

2. Skiløyper utenfor vei-systemet

Planprogrammet har en rekke gode skiløypealternativer, men inneholder også en del mangler.

Planprogrammet bør inneholde vurderinger av hvilke skiløypetraseer som kan etableres uten behovet for full reguleringsplanrunde.

En vil her bl.a påpeke at bl.a «øvre trasse» kan etableres uten nødvendigheten av å gå veien om reguleringsplan, men hvor etablering kan skje ved bruk av frivillige avtaler og bruk av Friluftsløven § 35.

En vil også peke på at det finnes en god del tilleggstrasser som ikke er medtatt i planprogrammet, og som vil medføre et økt tilbud innover dalen. Ved en «øvre» og «nedre» hovedtrasee, hvor man får en rundløype, kan det i tillegg etableres flere traseer mellom øvre og nedre trasse, slik at man får flere forbindelseslinjer, samt at løypenettet også på andre steder kan knytte seg inn på eksisterende løypenett.

I planprogrammet, vil det således være svært viktig at man får inkludert et totaltilbud utenfor vei, og vurdert dette opp mot selve veialternativet (som kun vil bli en skiløype – frem og tilbake).

3. Konsekvenser ved en ny ekspropriasjon

I en konsekvensutredning vil det også være et behov å få avklart tidsaspektet og de økonomiske konsekvensene av etablering av skiløype på vei-alternativet.

Hvis kommunens politiske flertall skulle ende på å gå for veien som skiløypealternativ, må man forvente at rettighetshaverne på nytt vil prøve de forskjellige rettslige problemstillinger, herunder spørsmålet om en ekspropriasjon vil være i strid med EMK P 1-1. En slik problemstilling som kan ende opp i EMD kan fort strekke seg over mange år, og friluftsfolket blir stående uten fullgode alternativer.

Kostnadsaspektet bør også være av interesse i en konsekvensanalyse. I Tingretten ble erstatninger for «innpåkjøp» satt til 10 mill. I en ny ekspropriasjonsrettssak, kan man ikke forvente at beløpet blir mindre – snarere tvert imot. Praksis ved vinterbrøyting har også vist at utleie av hytter og setrer har hatt en eksplosiv vekst. Bortfall av helårsvei, vil ha som konsekvens at det vil bli et betydelig bortfall av utleieinntekter, og dette vil også bli et reelt erstatningskrav (høyst sannsynlig i 10.mill-klassen). I tillegg kommer de omfattende saksomkostninger som vil påløpe kommunen.

4. Oppsummering:

Planprogrammet inneholder flere gode alternativer til skiløyper, og hvorav store deler allerede er etablert og med avtaler med grunneiere. Planprogrammet mangler derimot en god del tilleggs-løyper som bør inn i løypenettet, slik at man får et godt tilbud innover dalen. Planprogrammet bør også vurdere hvilke traseer som kan etableres med avtaler, og/eller ved bruk av Friluftslovens § 35, og hvilke traseer som må reguleres.

Oppdal kommune bør prinsipalt ta ut veien som alternativ og akseptere de vurderinger som jordskifteretten og Høyesterett har lagt til grunn. Subsidiært; hvis kommunen opprettholder veien som alternativ, må alle konsekvenser knyttet til vei-alternativet utredes.

Med vennlig hilsen

ADVOKATFIRMAET NIDAROS DA

Ivar Chr. Andersskog
Advokat/Partner